

**СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

22000 Баруун-Урт сум, Сүхбаатар аймаг
Утас: 70518396, Факс: 70518396
E-mail: Sukhbaatar@audit.gov.mn

..... СУМЫН
СОНГУУЛИЙН ХОРОО-Д

2024. 08. 08 № 455
танай _____-ны № _____-т

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх
дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.4-т заасан Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд 2024 оны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, ТЭЗ-ийн дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Ардын намын сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Мөрийн хөтөлбөр (..... хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Г.ДАВАА

Халзан сумын Монгол ардын намын хорооны
Тэргүүлэгчдийн 2024 оны 06 дугаар сарын 24-ны
өдрийн хуралдааны ... тоот тогтоолын хавсралт

**СҮХБААТАР АЙМГИЙН ХАЛЗАН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2024 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

**НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРД ХҮРГЭХ ХҮНИЙ
ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО**

- 1.1 Элэг бүтэн Монгол хүүхдийн эрүүл шүд, умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол эрт илрүүлэг хөтөлбөрт, үзэлгүүдэд сумын иргэдийг хамруулах.
- 1.2 Зудад өртсөн малчдыг малжуулах ажлыг төрөөс авч хэрэгжүүлж байгаа ажиллагаатай уялдуулан зохион байгуулж, бүрэн хамруулах.
- 1.3 Сумын хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулж, бүлэг дүүргэлтийг стандартын түвшинд хүргэнэ.
- 1.4 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.
- 1.5 Элэг бүтэн Монгол хүүхдийн эрүүл шүд, умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол эрт илрүүлэг хөтөлбөрт, үзэлгүүдэд сумын иргэдийг хамруулах.
- 1.6 Хөдөөгийн сэргэлтийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй эхний гурван жилд 3 хувийн зээлийн хүүтэй, ипотекийн зээлийн 6 хувийн хүүтэй хөтөлбөрт сумын иргэдийг хамруулах.
- 1.7 Зудад өртсөн малчдыг малжуулах ажлыг төрөөс авч хэрэгжүүлж байгаа ажиллагаатай уялдуулан зохион байгуулж, бүрэн хамруулах.
- 1.8 Сумын хүүхэд бүрийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамруулж, бүлэг дүүргэлтийг стандартын түвшинд хүргэнэ.
- 1.9 Цэцэрлэг, сургуулийн орчныг бүрэн камержуулж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.
- 1.10 Сумын иргэдийн бие бялдраа хөгжүүлж, чийрэгжүүлэх орчин үеийн техник хэрэгслээр тоноглогсон танхимыг байгуулж ашиглах
- 1.11 Идэвхитэй хөдөлгөөн спортоор хичээллэгсэдийн идэвхи санаачлагыг өрнүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулж, дэмжиж ажиллах

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРТОЙ ӨСӨЛТИЙГ ХАНГАХ БОДЛОГО

- 1.1 Эдийн засгийн сэргэлт хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжсэн бодлогыг хэрэгжүүлэх чиглэлийн арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ.
- 1.2 Шинэ хоршоо хөдөлгөөнийг сурталчилан суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа болон шинээр байгуулагдаж байгаа хоршооны үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана.

- 1.3 Малчдыг хоршоолох замаар мах сүү, арьс шир худалдан борлуулах цех байгуулж ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.
- 1.4 Малын тэжээлийн ургамал тариалах ажлыг нэмэгдүүлж, байгалийн хадлан бэлтгэж, өвс тэжээлийн нөөцийг бүрдүүлэх ажлыг иргэн, хувийн хэвшлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.
- 1.5 Бороо, цас, гадаргын усыг хуримтлуулж, жижиг нуур цөөрмүүдийг байгуулж, бэлчээрийн даацыг нэмэгдүүлнэ.
- 1.6 Бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон мал аж ахуйн салбар болон хөгжүүлнэ.
- 1.7 Туслах аж ахуй эрхлэх иргэд, аж ахуйн нэгжийг бодлогоор дэмжинэ.
- 1.8 Адуучин тэмцээнийг жил бүр зохион байгуулж, нутгийн адууны удам угшилыг сурталчилах
- 1.9 Хүлэмжийн тариалалт хийх иргэдийг дэмжиж, нарийн ногоогоор сумын иргэдийг хангах ажлыг зохион байгуулна.
- 1.10 Малын үйлдэр угсаа, чанарыг сайжруулах ажлыг хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулна.
- 1.11 Малын тоо толгойн албан татварын зарцуулалтыг ард иргэдэд ил тод болгоно.

ГУРАВ. ХӨГЖЛИЙГ ХӨТЛӨХ ХУВИЙН ХЭВШИЛ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИХ

Хүү багатай зээлд сумын иргэдийг хамруулж, жижиг дунд бичил бизнесийг дэмжин ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.

3.2 Жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхэлдэг иргэдийн бүрэлдэхүүний борлуулалтыг төрийн худалдан авалтаар дэмжинэ.

ДӨРӨВ. ШУДАРГА ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАСАН ЗАСАГЛАЛ

- 4.1 Багш эмч, төрийн алба хаагчдын ажлын бодит үнэлэмжийг нэмэгдүүлж, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.
- 4.2 Багийн хурлыг улирал бүр, сумын нийт иргэдэд мэдээлэл хүргэж, санал хүсэлтийг сонсох ажлыг улирал бүр зохион байгуулах
- 4.3 Төрийн албан хаагч нь улс төрөөс ангид, дарамтгүй ажлаа хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
- 4.4 Цахим орчин дахь ялгаварлал, гадуурхал хүчирхийлэлгүй сум болох аяныг өрнүүлж ажиллана.

ТАВ. ШИНЖЛЭХ УХААН, ДЭВШИЛТЭД ТЕХНОЛОГИ

5.1 Төрийн албан хаагч нь ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй, намын харьяалалаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг хэрэгжүүлнэ.

ЗУРГАА. ХҮН БА ХҮРЭЭЛЭН БАЙГАА ОРЧИН

- 6.1 Эрчим хүчний хэмнэлттэй, дэвшилтэд технологи бүхий амины болон нийтийн орон сууц барих иргэдийн санаачлагыг дэмжинэ.
- 6.2 Хүн малын ундны усны эхийг хамгаалж, хүнсний зориулалтаар ашиглаж байгаа усыг шинжилгээнд оруулж байх
- 6.3 Суманд тавигдаж байгаа засмал замын ажлыг чанартай гүйцэтгүүлж, зам дагуух тохижилтыг бүрэн хийж ажиллана.
- 6.4 Монгол улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг эрчимжүүлж, айл өрх, байгууллага бүр мод тариалах ажлыг зохион байгуулах
- 6.5 Бэлчээрт хөнөөл учруулж байгаа царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд ээлтэй аргаар тэмцэнэ.
- 6.6 Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, байгальд сөрөг нөлөөлөлгүй аргаар устгах жижиг дунд үйлдвэрлэлийн төслийг нэвтрүүлж дэмжинэ.

ДОЛОО. ХОТ ХӨДӨӨГИЙН ТЭНЦВЭРИЙГ ХАНГАХ БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 7.1 Нутгийн зөвлөлийн санаачлагаар хийх цэцэрлэгт хүрээлэнгийн ажлыг эхлүүлж ашиглалтад оруулах
- 7.2 Эрчимжсэн мал, аж ахуйг хөгжүүлэх бүх талын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ
- 7.3 Айл өрх, албан байгууллагуудыг цэвэр, бохирын нэгдсэн шугамд холбох
- 7.4 Авто тээврийн хэрэгслийн нэгдсэн зогсоол, үйлчилгээний төв байгуулах
- 7.5 Сумын төвд эрүүл аюулгүй орчныг бий болгох зорилгоор камерийн нэгдсэн системд бүрэн шилжүүлнэ.

СҮХБААТАР АЙМГИЙН ХАЛЗАН СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

